

ČESKÁ REPUBLIKA

ROZSUDEK JMÉNEM REPUBLIKY

Nejvyšší správní soud rozhodl v senátu složeném z předsedy JUDr. Viktora Kučery a soudců JUDr. Lenky Matyášové a JUDr. Jakuba Camrdy v právní věci žalobce: **B. A.**, zast. Mgr. Vratislavem Polkou, advokátem se sídlem Vinohradská 1233/22, Praha 2, proti žalovanému: **Ministerstvo vnitra**, se sídlem Nad Štolou 3, Praha 7, o kasační stížnosti žalobce proti rozsudku Krajského soudu v Praze ze dne 6. 6. 2022, č. j. 57 Az 17/2021-68,

takto:

I. Rozsudek Krajského soudu v Praze ze dne 6. 6. 2022, č. j. 57 Az 17/2021-68, **se ruší**.

II. Rozhodnutí žalovaného ze dne 28. 7. 2021, č. j. OAM-15/ZA-ZA11-K10-2021, **se ruší** a věc **se vrací** žalovanému k dalšímu řízení.

III. Žalovaný **je povinen** zaplatit žalobci na náhradě nákladů řízení částku ve výši 4 114 Kč, a to do třiceti dnů od právní moci tohoto rozsudku k rukám jeho zástupce, Mgr. Vratislava Polky, advokáta.

Odůvodnění:

I. Vymezení věci
/včetně průběhu správního řízení/

[1] Kasační stížností se žalobce (dále jen „stěžovatel“) domáhá zrušení v záhlaví označeného rozsudku Krajského soudu v Praze, kterým byla zamítnuta jeho žaloba proti rozhodnutí žalovaného ze dne 28. 7. 2021, č. j. OAM-15/ZA-ZA11-K10-2021, jímž žalovaný rozhodl, že žádost stěžovatele o udělení mezinárodní ochrany ze dne 7. 1. 2021 je

nepřípustná podle § 10a odst. 1 písm. e) zákona č. 325/1999 Sb., o azylu, ve znění pozdějších předpisů (dále jen „zákon o azylu“), a že řízení o udělení mezinárodní ochrany se podle § 25 písm. i) zákona o azylu zastavuje.

[2] Dne 7. 1. 2021 podal stěžovatel opakovanou žádost o udělení mezinárodní ochrany. Při poskytnutí údajů k této žádosti dne 18. 1. 2021 uvedl, že jeho aktivity v zemi původu byly spojené s náboženstvím, nikoli s politikou. V Íránu konvertoval ke křesťanství, v důsledku čehož měl problémy s policií a se svojí rodinou, přestože nebyl pokřtěný. Z Íránu odjel v roce 2015 do Turecka (kde požádal o azyl); odtud pak v roce 2019 přicestoval s falešným pasem do České republiky (jeho původním cílem byla Velká Británie). Stěžovatel jako odůvodnění své žádosti uvedl, že si je jistý, že v případě návratu do Íránu by byl uvězněn, především kvůli problémům a neshodám, které měl se svým strýcem, a také proto, že konvertoval z islámu ke křesťanství. Propagace jiných náboženství je v Íránu považována za zločin, za nějž hrozí minimálně vězení. Stěžovatel sdělil, že se každou neděli a středu tajně scházel s dalšími lidmi, policie později začala členy skupiny zatýkat. Sám stěžovatel byl v roce 2012 uvězněn na 16 dní. Na dotaz, zda tyto skutečnosti uváděl v původním řízení, stěžovatel odpověděl, že ano, ale v rozhodnutí byly napadnuty rozpory v datech – tyto byly ale způsobeny převody dat mezi kalendáři. Stěžovatel dále uvedl, že mu ze soudu v zemi původu poslali tři předvolání a jedno rozhodnutí o zadržení, jejichž kopie má u sebe a pokusí se získat originály.

[3] Na základě plné moci ze dne 3. 2. 2021 zastupovala stěžovatele ve správním řízení Organizace pro pomoc uprchlíkům (OPU). Dne 19. 3. 2021 provedl žalovaný se stěžovatelem pohovor, k němuž byl s odkazem na § 26 odst. 1 a 3 zákona č. 354/2019 Sb., o soudních tlumočnících a soudních překladatelích, ve znění pozdějších předpisů (dále jen „zákon o tlumočnících“), ustanoven jako tlumočník pan D. K. Stěžovatel souhlasil, že pohovor proběhne bez účasti jeho zástupkyně, která se omluvila.

[4] V rámci pohovoru stěžovatel uvedl, že nově obdržené dokumenty dal své zástupkyni (OPU) a neví, jestli je předložila. Na dotaz, proč dosud nezajistil originály dokumentů z Íránu, stěžovatel odpověděl, že zkontaktoval kamaráda, ale podle něj by to poštou trvalo 3 měsíce a pokusí se najít někoho, kdo bude cestovat do Turecka, aby to poslal odtamtud. Na poště řekli, že by to trvalo dlouho, protože Írán nemá letecké spojení s Evropou. Stěžovatel uvedl, že konkrétně jde o čtyři dopisy od soudu, a sice tři oznámení a jedno předvolání. Dále pak křestní list, jehož originál je v Turecku, a rozhodnutí, že jeho sestra dostala mezinárodní ochranu ve Velké Británii. Na dotaz, proč nedoložil křestní list již dříve, stěžovatel sdělil, že křestní list byl uložen v kostele – on sám jej neměl. Nebyl problém si ho z Turecka vyžádat, ale nepovažoval za důležité jej dokládat. K dotazu na souvislost mezinárodní ochrany udělené jeho sestře a jeho řízení stěžovatel uvedl, že důvod pro mezinárodní ochranu jeho, jeho matky i sestry je stejný. Stěžovatel potvrdil, že informaci o mezinárodní ochraně sestry měl již v průběhu prvního řízení a taktéž ji uvedl.

[5] Na dotaz, kdy a jakým způsobem kontaktoval kamaráda, který dokumenty získal, stěžovatel odpověděl, že v prosinci 2020 mu telefonoval, aby se podíval do jeho poštovní schránky, kde kamarád našel dva dopisy. Pak šel na místní policii, kde byly uloženy další dva dopisy. Poštovní schránka je dle stěžovatele otevřená a impuls ke zjištění, zda nemá v Íránu nějaké dopisy od úřadů, mu dala jeho zástupkyně asi před půl rokem. První dopis přišel před rokem a 2-3 měsíci a poslední asi před 6 měsíci. K dotazu, zda na adrese, kam chodí v Íránu pošta, někdo bydlí, stěžovatel uvedl, že to nebyl jeho dům nebo byt, neboť

jej prodali a změnu adresy nenahlásili. Stále mu tam chodí dopisy, ale neví, jestli tam někdo bydlí a jestli používá tutéž schránku. K dotazu, proč íránské státní orgány najednou začaly posílat dopisy, stěžovatel sdělil, že 7 z 10 účastníků křesťanských shromáždění, jichž se v zemi původu účastnil, před dvěma roky zadrželi a uvěznili. Někdo z nich mohl udat jméno stěžovatele u výslechu. Na dotaz, proč tyto informace a dokumenty nepředložil již v původním řízení u českého soudu, stěžovatel odpověděl, že sám se o tom dozvěděl asi před 6 měsíci, když telefonoval se známým v Šírázu. Pak jej stěžovatel požádal, aby zjistil, jestli i on má nějaké problémy. K dotazu, kdy od známého zjistil, že mu přišly dopisy, stěžovatel uvedl, že asi před 6 měsíci. Tři dopisy jsou předvolání, jeden dopis je rozhodnutí o zadržení, vše se týká náboženských aktivit („*mohárebeh bá chodá*“, aktivity proti bohu). Z toho stěžovatel dovozuje, že jde o tytéž aktivity, pro něž byl před lety již jednou zadržen.

[6] Žalovaný se dále dotazoval na způsob získání dopisů od policie, k čemuž stěžovatel uvedl, že se tak stalo ze známosti nebo za použití úplatku. Stěžovatel neví, o jakou policejní stanici či oddělení konkrétně šlo. Dle stěžovatele existuje v Íránu systém, že některé dopisy posílá soud prostřednictvím policie, která je doručí. Když dopis není doručený, uloží se u policie. Kamarád prý patřil ke skupině stěžovatele, ale problémy stejného rázu nemá patrně pro to, že měl na starosti jen zvuk při hudebním doprovodu na jejich setkáních. Stěžovatel dále doplnil, že jeho největším problémem je strach ze strýce, který je fanatický šíʼitský muslim, kvůli němuž opustil Írán a požádal o mezinárodní ochranu. O problémech se strýcem hovořil i v původním řízení.

[7] Dne 26. 3. 2021 zaslala zástupkyně stěžovatele žalovanému podání nazvané „*Doplnění podkladů do řízení o žádosti o udělení mezinárodní ochrany*“, k němuž byly přiloženy čtyři dokumenty od íránských soudů (z nichž vyplývá, že se stěžovatelem je v zemi původu vedeno trestní řízení kvůli jeho náboženským aktivitám), potvrzení o pokřtění dne 8. 7. 2015 z Turecka (potvrzující věrohodnost stěžovatelova tvrzení, že konvertoval ke křesťanství), potvrzení od křesťanské komunity v Mladé Boleslavi o aktivitách matky stěžovatele ze dne 21. 12. 2020 (potvrzující věrohodnost tvrzení matky stěžovatele o její konverzi ke křesťanství) a rozhodnutí britského soudu ve věci sestry stěžovatele (z něhož je zřejmý vliv strýce na všechny členy rodiny, který konzistentně uvádí rovněž stěžovatel a jeho matka). Stěžovatel dále požádal o prodloužení lhůty k doložení originálů dokumentů z Íránu, čemuž žalovaný vyhověl a prodloužil lhůtu do 26. 4. 2021. Podáním ze dne 12. 4. 2021 na výzvu žalovaného zástupkyně stěžovatele objasnila, že stěžovatel ztratil spojení se známým v zemi původu, který měl k dispozici originály dokumentů. Stěžovatel tedy kontaktoval jiného známého v Íránu, aby držitele dokumentů osobně navštívil. V žádosti o prodloužení lhůty ze dne 28. 4. 2021 zástupkyně stěžovatele uvedla, že se stále nepodařilo kontaktovat známého, který má v držení originály dokumentů. Žalovaný lhůtu prodloužil do 26. 5. 2021. K žádosti o prodloužení lhůty ze dne 28. 5. 2021 pak zástupkyně stěžovatele přiložila kopii podacího lístku PTT (turecká pošta), na němž však nebylo uvedeno jméno adresáta, pouze třída „*Tomáše Garrigue Masaryka*“ (tu odesílatel považoval za jméno osoby, jíž má být zásilka doručena). Stěžovatel se marně snažil zásilku z pošty získat. Zástupkyně stěžovatele dále doplnila, že známý, který dokumenty vyzvedl, byl v Íránu zadržen policií.

[8] Při seznámení se s podklady pro rozhodnutí dne 28. 6. 2021 zástupkyně stěžovatele uvedla, že neví, kde se originály dokumentů nacházejí. Správní orgán stanovil lhůtu na

vyjádření k podkladům rozhodnutí do 8. 7. 2021. Ve vyjádření k podkladům rozhodnutí ze dne 8. 7. 2021 zástupkyně stěžovatele navrhla provedení pohovoru s matkou stěžovatele a doplňujícího pohovoru se stěžovatelem, neboť stěžovatel až po konzultaci se svou zástupkyní pochopil důvody zamítnutí první žádosti, které spočívaly v rozporech, jež je možné vysvětlit nepřesným překladem/tlumočením a chybami v přepočtu mezi perským a gregoriánským kalendářem. Z tohoto důvodu zástupkyně stěžovatele považuje za zásadní, aby stěžovateli byla dána možnost objasnit jeho azylový příběh v celém jeho úhrnu. Zástupkyně stěžovatele dále požádala o opětovné prodloužení lhůty k doložení originálů dokumentů ze země původu, neboť tyto byly odeslány zpět do Turecka. Závěrem zástupkyně stěžovatele odkázala na 14 dalších informací o zemi původu, které přiložila. Žalovaný prodloužil lhůtu k dodání podkladů do 22. 7. 2021.

[9] Jelikož stěžovatel další podklady již nezaslal, vydal žalovaný dne 28. 7. 2021 napadené rozhodnutí. V jeho odůvodnění žalovaný uvedl, že dokumenty týkající se mezinárodní ochrany sestry žadatele ze dne 10. 4. 2018 a dne 25. 5. 2018 stěžovatel prokazatelně mohl předložit již v původním řízení, které bylo ukončeno až dne 17. 6. 2019. Tyto dokumenty se navíc netýkají stěžovatele, ale jeho sestry a nesvědčí o tom, že by mohl být pronásledován ve smyslu § 12 nebo že by mu hrozila vážná újma dle § 14a zákona o azylu. K témuž závěru žalovaný dospěl i v souvislosti s potvrzením křesťanské komunity v Mladé Boleslavi, jež se týká matky stěžovatele. Stěžovatel sám uznal, že křestní list si mohl vyžádat a předložit ji již v průběhu předchozího řízení. Žalovaný připomněl, že tvrzením stěžovatele ohledně konverze a související vazby se již obsáhle zabýval ve svém minulém rozhodnutí, kde je vyhodnotil jako nevěrohodné a nekonzistentní, což bylo následně potvrzeno jak Krajským soudem v Hradci Králové, tak Nejvyšším správním soudem.

[10] Žalovaný nepřistoupil k provedení doplňujícího pohovoru se stěžovatelem, neboť v jeho případě jde již o druhou žádost o udělení mezinárodní ochrany, přičemž v předchozím řízení bylo potvrzeno, že žadatel je celkově nevěrohodný. S odkazem na rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 31. 10. 2012, č. j. 9 Azs 13/2012-27, žalovaný uvedl, že opakovaná žádost o udělení mezinárodní ochrany neslouží k upřesnění či doplnění skutkového stavu, ale k uplatnění skutečností či zjištění, která nebyla a nemohla být přezkoumána v předcházejícím řízení. Správní orgán je oprávněn pohovor v případě opakované žádosti provést, ale není to jeho povinností. Žalovaný připomněl, že dal žadateli možnost vyjádřit se k novým skutečnostem při pohovoru dne 19. 3. 2021 a více než 7 měsíců vyčkával zcela bezvýsledně na doplnění podkladů. Vágní zmínku ohledně problémů při tlumočení shledal žalovaný irelevantní, neboť se neopírala o žádná konkrétní fakta. Pokud byl stěžovatel nespokojen s tlumočením, měl to uvést již během pohovorů, příp. neměl protokoly podepisovat. Žalovaný zdůraznil, že je běžnou praxí žadatelů formálně zvěrohodnit nevěrohodnou výpověď poukazem na nesrovnalosti v tlumočení.

[11] Ke 14 zprávám o zemi původu, které zástupkyně stěžovatele zaslala s tím, aby k nim bylo přihlédnuto, žalovaný uvedl, že stěžovatel nesdělil žádné konkrétní důvody či odkazy na části těchto dokumentů. Vzhledem k tomu, že již bylo shromážděno dostatečné množství informací o zemi původu, žalovaný tyto materiály nenechal přeložit a nezařadil je do podkladů rozhodnutí. Žalovaný uvedl, že pokud nelze azylový příběh stěžovatele považovat za věrohodný, nelze jej ani podrobit komparaci s informacemi o zemi původu. Ani čtyři dokumenty od islámského revolučního tribunálu nepředstavovaly dle žalovaného

nové skutečnosti ve smyslu § 11a zákona o azylu, neboť skutkové okolnosti popsané žadatelem byly celkově nevěrohodné a odporovaly shromážděným informacím o zemi původu. Žalovaný upozornil, že za nové skutečnosti je nutno považovat nikoli jakékoli nové skutečnosti a důkazy, ale pouze takové, které by *prima facie* mohly mít dopad do hmotněprávního postavení žadatele.

[12] Žalovaný v prvé řadě odkázal na Společnou zprávu Dánské imigrační služby a Dánské rady pro uprchlíky z února 2018 (dále jen „Dánská zpráva"), dle níž se předvolání k soudu vystavuje pouze jednou v případě občanskoprávních řízení, i v případě většiny trestních řízení – není tedy pravděpodobné, že by stěžovatel byl předvoláván dokonce třikrát. Z této zprávy rovněž nevyplývá, že by se zásilky ukládaly u policie, jak tvrdil stěžovatel, a že by je policie bez dalšího předala třetí osobě (kamarádovi, navíc taktéž potenciálně pronásledovanému konvertitovi). Podle Dánské zprávy totiž doručuje dokumenty od soudu soudní doručovatel, a to dotčené osobě, příp. jejím příbuzným. Žalovaný dále upozornil, že soudní řízení může pokračovat i v nepřítomnosti obviněného a rozsudky jsou doručovány v písemné podobě. Podle žalovaného z „*mobilního zatýkacího listu*" (jeden z předložených dokumentů) vyplynulo, že již byl vydán rozsudek, stěžovatel jej však nedoložil.

[13] V Informaci Ministerstva zahraničních věcí Nizozemska ze dne 1. 2. 2021 (dále jen „Nizozemská zpráva") navíc nebyly obsaženy žádné informace, že by ve sledovaném období došlo k vynesení rozsudku smrti nebo popravě z důvodu konverze, apostáze či rouhání. Poslední poprava pro odpadnutí od víry se dle Nizozemské zprávy konala v roce 1990. Nizozemská zpráva zmiňuje několik konvertitů odsouzených k trestům odnětí svobody, ovšem není zde zmínka, že by byl někdo v nepřítomnosti odsouzen za „*nepřátelství k bohu*", za něž se zpravidla ukládá trest smrti a jež upravují jiná ustanovení íránského trestního zákoníku. Nizozemská zpráva neobsahuje ani informaci, že by byl někdo přímo v Šírázu v předmětném období odsouzen za konverzi či apostázi. Vzhledem k výše uvedenému považuje žalovaný za nepravděpodobné, aby předložené dokumenty byly autentické, když odsuzující rozsudky za „*nepřátelství k bohu*" nebývají vůbec vynášeny a konvertité nejsou na základě těchto přečinů vůbec stíháni.

[14] Žalovaný rovněž poukázal na nesoulad mezi tvrzením stěžovatele, že o dokumentech se dozvěděl v prosinci 2020 (kdy na základě doporučení právní zástupkyně kontaktoval kamaráda), když na jiném místě uvedl, že o existenci dokumentů se dozvěděl asi před 6 měsíci (tedy vzhledem k datu konání pohovoru v září 2020). Podle žalovaného je navíc zcela absurdní, aby kamarád stěžovatele vybíral schránky v naprosto cizím domě. Žalovaný připomněl, že zadržení stěžovatele před asi 8 roky bylo již v minulém řízení prokazatelně znevěrohodněno, a poukázal na to, že není pravděpodobné, aby se orgány v zemi původu začaly o stěžovatele opětovně zajímat, když je již mnoho let v zahraničí. Žalovaný rovněž zmínil tvrzení stěžovatele, že na něj byl již v roce 2015 vydán zatykač a že jeho souvěrci byli zatčeni ještě před jeho odjezdem do Turecka.

[15] Podle žalovaného představuje nesrovnalost rovněž tvrzení stěžovatele, že před svým odjezdem do Turecka žil v Teheránu, když adresa na předložených dokumentech je ve městě Sadrá u Šírázu. Žalovaný rovněž poukázal na to, že kopie dokumentů, předložené stěžovatelem, jsou nekvalitní a nelze prokázat, že nebyl technickými prostředky změněn jejich obsah. Žalovaný vyvinul značné úsilí o to, aby stěžovatel mohl doložit originály dokumentů, k tomu ale nedošlo. Opakované žádosti o prodlužování lhůt a stěží uvěřitelná

a nepřesvědčivá objasnění vedou dle žalovaného k potvrzení nevěrohodnosti stěžovatele. Žalovaný konstatoval, že je skeptický k tomu, že nějaké dokumenty ve skutečnosti existovaly.

II. Řízení před krajským soudem

[16] Stěžovatel napadl prostřednictvím své zástupkyně rozhodnutí žalovaného u krajského soudu žalobou, v níž krátce shrnul svůj azylový příběh a zdůraznil, že nebýt strachu z pronásledování státem a nábožensky ortodoxním strýcem kvůli konverzi, neměl by důvod z Íránu odcházet, neboť měl své vlastní bydlení a dva obchody – práce ho velmi dobře živila. V Teheránu žila jeho rodina, mohl se tam dobře domluvit, bylo to jeho kulturní prostředí. Stěžovatel upozornil, že z jím předložených nových dokumentů vyplývá, že mu hrozí pronásledování z náboženských důvodů ve smyslu § 12 písm. b) zákona o azylu. Rovněž mu hrozí nebezpečí ze strany jeho strýce, který je vysoce postaveným příslušníkem bezpečnostní služby *Sepáh-e pásdárán* a má značný vliv. Stěžovatel připomněl, že podle práva šaría je možné odpadlíky od islámu beztrestně zabít.

[17] Stěžovatel vytkl žalovanému, že neobjasnil, jakým způsobem při posuzování věrohodnosti jeho příběhu postupoval, jako metodiku zvolil a na základě jakých okolností dospěl k závěru, že výpověď stěžovatele je nevěrohodná. S odkazem na judikaturu Nejvyššího správního soudu stěžovatel poznamenal, že pokud se žadatel po celou dobu řízení drží jedné dějové linie a jeho výpovědi lze i přes drobné nesrovnalosti označit za konzistentní a souladné s informacemi o zemi původu, je třeba z jeho výpovědí vycházet.

[18] Z jednotlivých rozporů, jež shledal žalovaný, se stěžovatel vyjádřil k problematice údajně vydaného rozsudku, počtu předvolání a doby, kdy se o předvoláních dozvěděl (zde zdůraznil problémy s tlumočením). K časovému odstupu od předchozího zatčení stěžovatel vysvětlil, že byl poprvé zatčen na 16 dní, když mu bylo asi 18 let. Tehdy byl hudebníkem ve skupině studentů, která provázela náboženská setkání ve sklepních prostorách školy. Při výsleších stěžovatel vypovídal, že je pouze hudebník, policie jej následně propustila, neboť jí nebylo známo, že je taktéž konvertita. Následně se stěžovateli podařilo uprchnout do Turecka. V roce 2019 bylo uvězněno 7 lidí z jeho náboženské skupiny – někdo mohl uvést jeho jméno při výslechu. Z Výroční zprávy o náboženské svobodě Komise USA pro mezinárodní náboženskou svobodu (dále jen „USCIRF“) z dubna 2019 vyplývá, že v roce 2018 došlo k drastické eskalaci zatýkání křesťanů (zatímco v roce 2017 bylo zatčeno 16 křesťanů, v roce 2018 již více než 171). Stěžovatel podotkl, že pokud by se žalovaný pokusil zjistit, jaká je skutečně situace konvertitů v Íránu, nepozastavoval by se nad tím, proč orgány zintenzivnily i jeho pronásledování v posledních letech.

[19] Stěžovatel zdůraznil, že z informací o zemi původu obsažených ve spisu jednoznačně vyplývá, že konvertité bývají odsuzováni mimo jiné za politické zločiny, za které rovněž hrozí trest smrti, který je v Íránu masivně vykonáván. Některé tresty smrti bývají vykonávány rovněž tajně, jak plyne např. ze Zprávy Výboru OSN pro lidská práva z ledna 2021. Stěžovatel podotkl, že ačkoli íránská ústava se značnými restrikcemi připouští křesťanskou víru, není možné za žádných okolností konvertovat z islámu křesťanství. Konvertité jsou podrobeni neustálé perzekuci, jsou nuceni vytvářet tajná sdružení kolem domácích kostelů, které jsou však systematicky vyhledávány a likvidovány. Podle norské státní agentury Landinfo vnímají íránské autority organizace domácích kostelů jako nástroj politické opozice, konvertité bývají často nařčeni z ohrožování

národní bezpečnosti. Zpráva Amnesty International pak uvádí, že po zatčení jsou osoby často předmětem mučení a jsou na nich vynucována přiznání, na jejichž základě soudy vydávají odsuzující rozsudky. Je velmi nepravděpodobné, že by se obžalovaným z politických zločinů (kam spadá i konverze), dostalo spravedlivého soudního řízení. Tresty smrti jsou přitom v Íránu nejen ukládány, ale i vykonávány.

[20] Z výše uvedeného stěžovatel dovodil, že žalovaný nejenže nedokázal zjistit dostatek informací o zemi původu, ale toto své pochybení navíc použil jako argument k bagatelizaci situace stěžovatele. Stěžovatel upozornil, že žalovaný posuzuje situaci v autoritářském režimu optikou fungování demokratické země, bez toho, aby přihlédl k zásadním odlišnostem těchto systémů. Zpráva Ministerstva zahraničí Spojených států amerických o náboženské svobodě v Íránu z roku 2020 uvádí, že vláda pokračovala ve stíhání křesťanských konvertitů na základě různých obvinění vztahujících se k víře, mimo jiné i „*moharebeh*“ (nepřátelství proti bohu). Ze zprávy USCIRF z roku 2021 pak vyplývá, že vláda eskalovala přísné represe vůči náboženským minoritám, byla dokonce odstraněna položka „*jiné*“ z možností uvedení náboženství v občanském průkazu. Tato zpráva obsahuje rovněž informaci o odsouzení křesťanského konvertity přímo v Šírázu v lednu 2020 k trestu odnětí svobody za „*urážku svaté víry islámu*“.

[21] Stěžovatel dále namítal nezákonný postup při ustanovení tlumočníka, jenž mohl mít vliv na zákonnost rozhodnutí ve věci samé, neboť pan D. K. nebyl zapsán v seznamu soudních tlumočníků perského jazyka (navíc hovoří afghánskou, nikoli íránskou perštinou). Žalovaný v rozporu se zákonem nevysvětlil, z jakého důvodu nemohla tlumočnický úkon provést osoba zapsaná v seznamu tlumočníků. Stěžovatel připomněl, že během pohovoru se ohrazoval, že tlumočníkovi nerozumí, přesto pohovor pokračoval. Stěžovatel nebyl poučen o tom, že je jeho právem protokol nepodepsat. V případě řízení ve věci mezinárodní ochrany má bezchybné tlumočení dle stěžovatele zcela zásadní význam, přičemž k jistému zkreslení během tlumočení dojde takřka vždy.

[22] Podle stěžovatele žalovaný nezákonně odmítl jím předkládané důkazy, v nichž je jednoznačně označen stěžovatel jakožto adresát a plyne z nich, že je stíhán za svou konverzi ke křesťanství. Stěžovatel je přesvědčen, že mu nelze klást k tíži, že se mu i přes velké úsilí nepodařilo předložit originály dokumentů. Ke způsobu získání těchto dokumentů stěžovatel uvádí, že on, ani jeho matka, nenahlásili úřadům novou adresu, proto mu soud doručoval na starou adresu, což se běžně děje i v České republice. Z otevřené schránky na dopisy pak bylo možné dopisy vybrat. Stěžovatel rovněž neuvedl, že kamarád, který dopisy vyzvedl na policii, by byl taktéž konvertitou – byl pouze ze stejné hudební skupiny. V závěru stěžovatel poukázal na některá statistická data, z nichž dovozuje systémovou podjatost žalovaného proti žadatelům z Íránu.

[23] Žalovaný ve vyjádření k žalobě uvedl, že se v napadeném rozhodnutí s argumentací stěžovatele vypořádal dostatečně a odůvodnil, z jakého důvodu nepovažuje podmínky § 11a odst. 1 zákona o azylu za naplněné. Poukázal na důležitost výpovědi stěžovatele a důsledky její nevěrohodnosti, která byla potvrzena správními soudy. Připomněl rovněž, že stěžovatel neměl k protokolu o pohovoru ze dne 19. 3. 2021 výhrady a každou ze stran protokolu podepsal.

[24] Při soudním jednání dne 6. 6. 2022 zástupkyně stěžovatele předložila překlady několika odstavců z informací o zemi původu – konkrétně ze zprávy USCIRF za rok 2021,

zprávy Ministerstva zahraničí Spojených států amerických o lidských právech v Íránu za rok 2021 a zprávy Amnesty International o stavu lidských práv v Íránu v roce 2021. Tyto informace podle ní prokazují, že by stěžovateli v případě návratu hrozilo pronásledování a násilí. Zástupkyně stěžovatele konstatovala, že stěžovatel vyvrátil všechny pochybnosti a zdůraznila, že ve správním řízení nerozuměl tlumočníkovi. K dotazu soudu uvedla, že zásilku s originály dokumentů se dosud nepodařilo získat. Sám stěžovatel uvedl, že je již dlouho mimo Írán a je z toho unavený; kdyby se mohl vrátit, vrátil by se, ale hrozí mu, že bude zabit či uvězněn. Žalovaný zdůraznil, že stěžovatel již jednou žádal o mezinárodní ochranu, přičemž důvody, pro které ji nezískal, byly aprobovány správními soudy.

[25] Krajský soud v napadeném rozsudku v prvé řadě předeslal, že rozhodnutí žalovaného je srozumitelné a z jeho odůvodnění dostatečně vyplývá, z jakých důvodů žalovaný zastavil řízení. V některých dílčích otázkách se ovšem krajský soud se žalovaným neztotožnil. Konkrétně se jednalo o: (1) rozpor v počtu předvolání (Dánská zpráva nevylučuje opakované předvolávání, islámský revoluční tribunál se navíc nemusí řídit běžnými pravidly); (2) pochybnosti ohledně toho, že by se jiný konvertita nebál jít na policii (stěžovatel přímo neuvedl, že by kamarád byl taktéž konvertitou, neurčitou odpověď, jíž se žalovaný nepokusil nijak dále objasnit, nelze přičítat k tíži stěžovatele); (3) nestandardní časové prodlevy mezi předvoláními (v situaci, kdy předvolání nikdo nepřevzal, lze očekávat prodlevy oproti standardnímu intervalu mezi předvoláním a soudním jednáním); (4) nepředložení rozsudku vydaného íránským soudem (z toho, že se stěžovatel dostal k některým dokumentům, nelze dovozovat, že se nutně musel dostat i k rozsudku) a (5) rozporné odpovědi na to, kdy se stěžovatel dozvěděl o existenci dokumentů (tento rozpor lze přičíst chybnému tlumočení).

[26] V otázce ustanovení tlumočníka dal krajský soud stěžovateli za pravdu v tom, že žalovaný porušil § 26 odst. 1 zákona o tlumočnících, když nedoložil splnění některé ze zákonných podmínek pro ustanovení tlumočníka, který nebyl zapsán do seznamu tlumočníků a překladatelů pro daný jazyk. Důsledkem tohoto pochybení však dle krajského soudu nebylo vydání nezákonného rozhodnutí ve věci samé. Krajský soud totiž dospěl k závěru, že přetrvávají podstatné pochybnosti ohledně dokumentů, které stěžovatel předkládal. Křestní list i rozhodnutí britského soudu ve věci sestry stěžovatele mohl stěžovatel podle krajského soudu předložit již v průběhu řízení o původní žádosti, tyto dokumenty tedy nemohly představovat důvod pro přípustnost opakované žádosti ve smyslu § 11a odst. 1 zákona o azylu.

[27] Krajský soud souhlasil se žalovaným ohledně toho, že z Dánské zprávy nevyplývá, že by se soudní písemnosti ponechávaly ve schránce nebo ukládaly na policii. Krajskému soudu se rovněž jevila jako krajně nepravděpodobná situace, kdy by byla v prodaném domě po několika letech volně přístupná poštovní schránka, v níž by zůstaly dopisy adresované stěžovateli. Krajský soud se dále ztotožnil se žalovaným v tom, že je nepravděpodobné, že by se íránská veřejná moc zaměřila na stěžovatele až několik let od jeho tvrzené konverze. Krajský soud připomněl, že v řízení o původní žádosti stěžovatel uváděl, že jeho konverze vešla ve známost již v době údajného zatčení v 18 letech (jež bylo v řízení o původní žádosti znevěrohodněno) a že jej v důsledku toho vyhodili z univerzity. Dle názoru krajského soudu tak nemohlo jít o nové informace získané při nedávném výslechu souvěrců. Stěžovatel navíc již v řízení o původní žádosti uvedl, že jeho souvěrci byli zatčeni ještě před jeho odjezdem z Íránu.

[28] Stěžejními důvody, pro něž napadené rozhodnutí žalovaného podle krajského soudu obstojí, jsou však právní kvalifikace údajného trestného činu uváděná na předkládaných dokumentech a adresa stěžovatele uvedená na těchto dokumentech. Krajský soud upozornil, že žalovaný netvrdí, že by konvertité nebyli vůbec stíháni, ale že nebývají stíháni konkrétně za trestný čin „*nepřátelství proti bohu*“. Krajský soud dovodil, že ani ze žádné ze zpráv o zemi původu předložených stěžovatelem nevyplývá, že by za „*nepřátelství proti bohu*“ byli odsouzeni prostí konvertité, kteří se jen účastnili soukromých setkání křesťanů (nebyli organizátoři či vůdci, ani se nesnažili přivést jiné osoby na křesťanskou víru), jak o sobě v obou správních řízeních tvrdil stěžovatel. Tato skutečnost podle krajského soudu zásadně zpochybňuje věrohodnost předložených dokumentů. Na podporu svých závěrů krajský soud odkázal na rozhodnutí britského *Upper Tribunal, Immigration and Asylum Chamber* ze dne 20. 2. 2020, UKUT 0046, které se mimo jiné zabývá i situací křesťanských konvertitů v Íránu a obsahuje zmínky o trestných činech, za něž bývají konvertité stíháni.

[29] Druhým závažným rozporem zůstává dle krajského soudu skutečnost, že stěžovatel tvrdil, že žil v Teheránu (což je uvedeno i v britském rozhodnutí týkajícím se jeho sestry), zatímco v předložených dokumentech je jako jeho adresa uvedeno město Sadrá u Šírázu. Krajský soud nenalezl v žalobě žádné vysvětlení tohoto rozporu, proto vychází ze závěrů žalovaného, který poukázal na tvrzení stěžovatele, že před odjezdem ze země žil v Teheránu, kde se měl nacházet i prodaný dům a ona údajně otevřená poštovní schránka, z níž byly dokumenty získány. Ve třech předložených dokumentech je však uvedena adresa v úplně jiném městě, na jednom z nich adresa vůbec uvedena není.

[30] Vzhledem k výše shledaným rozporům se krajský soud ztotožnil se závěry žalovaného, že stěžovatelem předkládané dokumenty nejsou autentické, nemohou tedy představovat důvod pro přípustnost opakované žádosti o mezinárodní ochranu ve smyslu § 11a odst. 1 zákona o azylu. Z tohoto důvodu krajský soud žalobu podle § 78 odst. 7 zákona č. 150/2002 Sb., soudní řád správní, ve znění pozdějších předpisů (dále jen „s. ř. s.“), zamítl.

III. Kasační stížnost a vyjádření žalovaného

[31] Stěžovatel napadl rozsudek krajského soudu kasační stížností podle § 103 odst. 1 písm. a), b) a d) s. ř. s.; zaměřil se přitom na stěžejní rozpory identifikované krajským soudem, a sice nesoulad adresy a povahu údajně trestného činu, za nějž je stěžovatel stíhán.

[32] Stěžovatel v prvé řadě odkazuje na svá tvrzení k bydlišti, která rekapituloval i žalovaný, když na str. 11 svého rozhodnutí uvedl, že „*žadatelova výpověď podporuje verzi o tom, že adresa Sadrá v Šírázu, která je uvedena v dokumentech revolučního soudu, a kde jeho kamarád údajně vyzvedával poštu, je totožná s adresou prodaného domu*“. Stěžovatel se snažil nedorozumění ohledně adresy vysvětlit a měl za to, že žalovaný jeho vysvětlení rozumí. Pro úplnost stěžovatel opakuje, že před odchodem z Íránu žil krátce v Teheránu, mnoho let před tím ale bydlel v Sadrá u Šírázu, kde se nacházel i prodaný dům. O tom svědčí mimo jiné i jeho diplom z *Baritone Music School* (hudební škola) v Šírázu, který žalovaný odmítl zařadit do spisu pro irelevantnost a který stěžovatel opětovně předkládá ke kasační stížnosti. Stěžovatel upozorňuje, že jeho sestra, která vycestovala z Íránu dva roky po něm, v tuto dobu opravdu žila v Teheránu, proto tuto informaci obsahuje i rozhodnutí britského soudu. On sám však již tou dobou žil v Turecku. Stěžovatel měl tuto otázku za

vyřešenou a nerozumí tomu, proč se jej krajský soud na ústním jednání nezeptal na vysvětlení, pokud v této věci spatřoval natolik zásadní pochybnost.

[33] K otázce trestného činu „*nepřátelství proti bohu*“ pak stěžovatel uvádí, že není zřejmé, z čeho krajský soud dovodil diskrepanci mezi předloženými listinami a informacemi o zemi původu. Mnoho zpráv předložených v řízení potvrzuje stíhání v Íránu za „*nepřátelství proti bohu*“. Závěr, že konvertité nebývají za tento trestný čin stíháni, není žádnými z uvedených informací podložen. Přesné důvody a okruhy osob, které bývají obviněny z tohoto trestného činu, nelze podle stěžovatele ze zpráv jednoznačně vyčíst, stejně tak není možné vyloučit trestní stíhání „*pouhých*“ konvertitů. Některé zprávy pojednávají i o konvertitech jakožto obviněných z „*nepřátelství proti bohu*“, o čemž svědčí rovněž body 94 a 97 napadeného rozsudku; stěžovatel v této souvislosti odkazuje na zprávu USCIRF doloženou na soudním jednání. Stěžovatel připomíná, že je stíhán jako osoba praktikující a propagující křesťanství a zdůrazňuje problémy s tlumočením, které žalovanému vytkl i krajský soud. Stěžovatel se však neztotožňuje se závěrem krajského soudu, že nejde o vadu, jejímž důsledkem by bylo vydání nezákonného rozhodnutí.

[34] Z výše uvedených důvodů stěžovatel navrhl, aby Nejvyšší správní soud zrušil jak rozsudek krajského soudu, tak rozhodnutí žalovaného.

[35] Žalovaný se ve vyjádření ke kasační ztotožnil s názorem krajského soudu, který neshledal, že by ve správním řízení došlo k takovému pochybení, které by mělo za následek vydání nezákonného rozhodnutí. Dle názoru žalovaného kasační stížnost nesplňuje kritéria přijatelnosti, proto navrhuje její odmítnutí, resp. zamítnutí, pokud nebudou shledány důvody pro odmítnutí.

IV. Posouzení věci Nejvyšším správním soudem

[36] Nejvyšší správní soud posoudil formální náležitosti kasační stížnosti a shledal, že kasační stížnost je podána včas, neboť byla podána ve lhůtě dvou týdnů od doručení napadeného rozsudku krajského soudu (§ 106 odst. 2 s. ř. s.), je podána oprávněnou osobou, neboť stěžovatel byl účastníkem řízení, z něhož napadené rozhodnutí krajského soudu vzešlo (§ 102 s. ř. s.), a je zastoupen advokátem § 105 odst. 2 s. ř. s.). Poté, vzhledem k tomu, že jde o kasační stížnost ve věci mezinárodní ochrany, v níž před krajským soudem rozhodoval specializovaný samosoudce, se Nejvyšší správní soud ve smyslu § 104a odst. 1 s. ř. s. zabýval otázkou, zda kasační stížnost svým významem podstatně přesahuje vlastní zájmy stěžovatele. Pokud by tomu tak nebylo, musela by být podle citovaného ustanovení odmítnuta jako nepřijatelná.

[37] Pro vlastní vymezení institutu nepřijatelnosti Nejvyšší správní soud odkazuje na své usnesení ze dne 26. 4. 2006, č. j. 1 Azs 13/2006-39, č. 933/2006 Sb. NSS, v němž vyložil neurčitý právní pojem „*přesah vlastních zájmů stěžovatele*“. Znaky tohoto pojmu jsou naplněny v případě „*rozpoznatelného dopadu řešené právní otázky nad rámec konkrétního případu*“. Podle citovaného rozhodnutí je tedy kasační stížnost ve věcech mezinárodní ochrany přijatelná v následujících typových případech: (1) kasační stížnost se dotýká právních otázek, které dosud nebyly vůbec či nebyly plně řešeny judikaturou; (2) kasační stížnost se týká právních otázek, které jsou dosavadní judikaturou řešeny rozdílně; (3) kasační stížnost bude přijatelná pro potřebu učinit judikaturní odklon; (4) pokud by bylo

v napadeném rozhodnutí krajského soudu shledáno zásadní pochybení, které mohlo mít dopad do hmotněprávního postavení stěžovatele.

[38] Ve světle takto vymezených kritérií Nejvyšší správní soud konstatuje, že podaná kasační stížnost – na půdorysu opakované žádosti o udělení mezinárodní ochrany – předestírá k rozhodnutí otázku týkající se věrohodnosti žadatele/stěžovatele a jeho obav z pronásledování z důvodu náboženství, přičemž upozorňuje dokonce na riziko trestu smrti. Tato otázka zasluhuje pozornosti z důvodu ad 4) kritérií přijatelnosti, neboť krajský soud se dopustil hrubého pochybení, pročež Nejvyšší správní soud shledal kasační stížnost jako přijatelnou a přistoupil k jejímu meritornímu posouzení; napadený rozsudek přezkoumal v rozsahu kasační stížnosti a v rámci uplatněných důvodů, ověřil při tom, zda netrpí vadami, k nimž by musel přihlédnout z úřední povinnosti, a dospěl k následujícímu závěru.

[39] Kasační stížnost je důvodná.

[40] Vzhledem k tomu, že stěžovatel a především žalovaný odkazují na řízení o první žádosti o mezinárodní ochranu, kterou podal stěžovatel dne 27. 1. 2019, Nejvyšší správní soud považuje za důležité zrekapitulovat rovněž průběh tohoto původního řízení dle podkladů obsažených ve spisu správního orgánu. Nejvyšší správní soud zde v prvé řadě upozorňuje, že samotná skutečnost, že žadateli v minulosti nebyla mezinárodní ochrana udělena, takového žadatele do budoucna bez dalšího nediskvalifikuje z možnosti podat opakovanou žádost ve smyslu § 11a zákona o azylu, a to ani v případě, kdy předchozí žádosti nebylo vyhověno z důvodu neobjasněných rozporů ve výpovědi žadatele; to platí tím spíše, že v případě předchozí žádosti Nejvyšší správní soud kasační stížnost proti zamítavému rozsudku odmítl podle § 104a s. ř. s. – napadený rozsudek potažmo rozhodnutí žalovaného proto nepodrobil plnému meritornímu přezkumu (viz dále).

[41] Při poskytnutí údajů k předchozí žádosti dne 1. 2. 2019 stěžovatel uvedl, že důvodem žádosti je ohrožení jeho života v Íránu, neboť se zřekl islámu a přijal křesťanství. Stěžovatel se v hudební škole asi před 6,5 lety seznámil se dvěma íránskými křesťany, kteří jej občas vzali na noční sezení. Po studiu literatury a rozmyšlení stěžovatel přijal křesťanství. Na univerzitě, kde studoval, na jeho konverzi přišli a vyhodili jej, dokonce strávil 16 dnů ve vazbě. Strýc stěžovatele je členem *Pásdárán* a poté, co se dozvěděl, že stěžovatel konvertoval, začal vyvíjet tlak na jeho rodinu. Po smrti otce stěžovatel neměl nikoho, kdo by jej před strýcem chránil, proto odcestoval do Turecka, kde byl následně pokřtěn. Jeho sestra měla být násilím provdána, násilí byla vystavena i jeho matka.

[42] Při pohovoru dne 14. 2. 2019 stěžovatel vypověděl, že během studia na univerzitě konvertoval ke křesťanství, proto jej z univerzity vyhodili a musel opustit Írán. Příbuzní z otcovy strany jsou fundamentální muslimové, pracovali díky tomu v různých státních orgánech. S přáteli, kteří jej přivedli ke křesťanství, stěžovatel diskutoval, chodil na obřady a ceremoniály. Následně byl zadržen a 16 dnů strávil ve vazbě. Po zadržení se širší rodina dozvěděla o jeho konverzi a po smrti otce v roce 2013 se tlak na něj zvyšoval. Stěžovatel nečekal, že bude mít takové obtíže, neboť věřil, že své náboženství utají – o konverzi řekl jen rodičům a sourozencům. Poslední rok a půl studoval stěžovatel různá náboženství a dospěl k závěru, že bůh neexistuje, nebo pokud ano, tak nemá vliv na život. Kdyby se musel vrátit do Íránu, skončil by na dlouho ve vazbě.

[43] Rozhodnutím ze dne 17. 6. 2019 (č. j. OAM-35/LE-LE05-K10-2019) žalovaný rozhodl, že se stěžovateli mezinárodní ochrana neuděluje, neboť nedospěl k závěru, že by stěžovatel mohl pociťovat důvodnou obavu z pronásledování ve vlasti z důvodů uvedených v § 12 zákona o azylu. Prezentované obavy stěžovatele posoudil žalovaný jako nevěrohodné především z toho důvodu, že po propuštění z 16denního vězení neměl stěžovatel žádné další problémy s íránskými státními orgány, zároveň poukázal na některé časové nesrovnalosti (jeho otec jej nemohl vyzvednout po propuštění z vazby v roce 2014, neboť zemřel již v roce 2013; nesouhlasily též časové údaje ohledně doby křtu a doby provedení domovní prohlídky). Žalovaný rovněž poukázal na některé rozpory mezi výpověďmi stěžovatele a jeho matky, která podala žádost o mezinárodní ochranu společně se stěžovatelem (různá tvrzení o tom, jak se strýc stěžovatele dozvěděl o jeho pobytu v Turecku; rozdílná tvrzení o matčiných problémech s íránským režimem).

[44] Již Krajský soud v Hradci Králové, který rozsudkem ze dne 19. 3. 2020 (č. j. 28 Az 12/2019-101) zamítl žalobu proti rozhodnutí žalovaného ze dne 17. 6. 2019, dal stěžovateli za pravdu v tom, že není možné spatřovat rozpor v jeho tvrzeních ohledně křtu, neboť skutečně vypověděl, že křesťanství přijal přibližně před 6,5 lety, ale křest proběhl až v Turecku v roce 2015. Stejně tak neshledal Krajský soud v Hradci Králové rozpor v tvrzeních stěžovatele a jeho matky ohledně toho, jak se strýc dozvěděl o tom, že stěžovatel je v Turecku, obdobně nelze vyloučit tlak strýce stěžovatele na jeho matku, aby se stala jeho druhou manželkou. Krajský soud v Hradci Králové se však ztotožnil se žalovaným v těchto otázkách – nedůvodnosti obav z důvodu konverze, když stěžovatel zároveň prohlásil, že je již ateistou; časových nesouladů; problémů matky z důvodu její konverze a dřívější politické aktivity (a odlišných tvrzení stěžovatele a jeho matky o tom, zda po telefonátu strýce do Turecka zničil SIM kartu). Krajský soud v Hradci Králové rovněž zdůraznil, že po tvrzeném zadržení neměl stěžovatel po celé dva roky problémy s íránskými státními orgány a nebyl z ničeho oficiálně obviněn. Poté žil navíc stěžovatel několik let v Turecku, kde objektivně k žádnému problému nedošlo. Krajský soud v Hradci Králové poukázal taktéž na skutečnost, že přestože stěžovatel zmiňoval některé doklady, které má u sebe, příp. může obstarat (registrace UNHCR v Turecku, křestní list), nedoložil je.

[45] Nejvyšší správní soud v usnesení ze dne 11. 6. 2020, č. j. 6 Azs 76/2020-23, dospěl k závěru, že rozsudek Krajského soudu v Hradci Králové je přezkoumatelný a řádně se vypořádal s předloženou argumentací a důkazními prostředky. Nejvyšší správní soud upozornil, že po propuštění z vazby neměl stěžovatel se státními orgány v Íránu žádné problémy, ani při následném životě v Turecku nebyl kvůli svému náboženství nijak pronásledován, navíc ve správním řízení uvedl, že již je ateistou. Podle Nejvyššího správního soudu se žalovaný dostatečně zabýval tím, zda stěžovateli jakožto konvertitovi po navrácení do Íránu nehrozí nebezpečí. Nicméně stěžovatelova výpověď nebyla dostatečně věrohodná a konzistentní, aby z ní bylo možné dovozovat důvodné obavy z pronásledování z důvodu náboženství.

[46] V nyní posuzované věci je ve hře opět věrohodnost stěžovatele a s tím spojená otázka, zda je jeho opakovaná žádost o mezinárodní ochranu ze dne 7. 1. 2021 přípustná ve smyslu § 11a odst. 1 zákona o azylu, či nikoli.

[47] Podle § 11a odst. 1 zákona o azylu *„[p]odal-li cizinec opakovanou žádost o udělení mezinárodní ochrany, ministerstvo nejprve posoudí přípustnost opakované žádosti o udělení mezinárodní ochrany, a to, zda uvedl nebo se objevily nové skutečnosti nebo zjištění, které*

a) nebyly bez vlastního zavinění cizince předmětem zkoumání důvodů pro udělení mezinárodní ochrany v předchozím pravomocně ukončeném řízení a
b) svědčí o tom, že by cizinec mohl být vystaven pronásledování z důvodů uvedených v § 12 nebo že mu hrozí vážná újma podle § 14a.“

[48] Podle § 12 zákona o azylu se azyl cizinci udělí, *„bude-li v řízení o udělení mezinárodní ochrany zjištěno, že cizinec*

a) je pronásledován za uplatňování politických práv a svobod, nebo
b) má odůvodněný strach z pronásledování z důvodu rasy, pohlaví, náboženství, národnosti, příslušnosti k určité sociální skupině nebo pro zastávání určitých politických názorů ve státě, jehož občanství má, nebo, v případě že je osobou bez státního občanství, ve státě jeho posledního trvalého bydliště.“

[49] Podle § 14a odst. 1 zákona o azylu se doplňková ochrana udělí cizinci *„který nesplňuje důvody pro udělení azylu, bude-li v řízení o udělení mezinárodní ochrany zjištěno, že v jeho případě jsou důvodné obavy, že pokud by byl cizinec vrácen do státu, jehož je státním občanem, nebo v případě, že je osobou bez státního občanství, do státu svého posledního trvalého bydliště, by mu hrozilo skutečné nebezpečí vážné újmy podle odstavce 2 a že nemůže nebo není ochoten z důvodu takového nebezpečí využít ochrany státu, jehož je státním občanem, nebo svého posledního trvalého bydliště.“* Za vážnou újmu se podle § 14a odst. 2 tohoto zákona *„považuje:*

a) uložení nebo vykonání trestu smrti,
b) mučení nebo nelidské či ponižující zacházení nebo trestání žadatele o mezinárodní ochranu,
c) vážné ohrožení života civilisty nebo jeho lidské důstojnosti z důvodu svévolného násilí v situaci mezinárodního nebo vnitřního ozbrojeného konfliktu, nebo
d) pokud by vycestování cizince bylo v rozporu s mezinárodními závazky České republiky.“

[50] Otázka věrohodnosti tvrzení žadatele o mezinárodní ochranu je z hlediska rozhodování o jejím udělení zcela zásadní. Při posuzování věrohodnosti je tedy třeba postupovat velmi uvážlivě, přestože platí, že základní rámec posouzení vytváří žadatel sám svojí výpovědí. Žadatel nese břemeno tvrzení, které je dále ve vzájemné interakci se správním orgánem rozvíjeno a doplněno i břemenem důkazním. V aplikační praxi se v tomto směru hovoří o tzv. sdíleném důkazním břemenu, neboť je rozloženo mezi žadatele a správní orgán. Prokazovat jednotlivá fakta je povinen primárně žadatel, nicméně správní orgán je povinen zajistit k dané žádosti o mezinárodní ochranu maximální možné množství důkazů, a to jak těch, které vyvracejí výpověď žadatele, tak těch, co ji podporují. K rozložení důkazního břemene mezi žadatele o mezinárodní ochranu a správní orgán, jakož i k posuzování důkazů, srov. setrvalou judikaturu Nejvyššího správního soudu, např. rozsudky ze dne 27. 10. 2005, č. j. 1 Azs 214/2004-45, ze dne 21. 12. 2005, č. j. 6 Azs 235/2004-57, ze dne 25. 7. 2005, č. j. 5 Azs 116/2005-58, či ze dne 30. 9. 2008, č. j. 5 Azs 66/2008-70, č. 1749/2009 Sb. NSS.

[51] S ohledem na specifika řízení o mezinárodní ochraně se nezřídka stává, že správní orgán je nucen rozhodovat za situace důkazní nouze, tj. tehdy, když není žadatel ani

správní orgán schopen doložit či vyvrátit určitou skutečnost či tvrzení žádným přesvědčivým důkazem. V takových případech zůstává jediným důkazním prostředkem výpověď žadatele a klíčovým faktorem se stává právě posouzení celkové věrohodnosti žadatele a pravděpodobnosti, že k událostem došlo opravdu tak, jak žadatel vypověděl. V daném případě však nezůstalo pouze u výpovědi stěžovatele, který svoji opakovanou žádost odůvodnil obavou z pronásledování z náboženských důvodů, ale doložil i několik dokumentů, které měly prokazovat pravdivost jeho konverze, vlivu strýce na rodinu, pravdivost výpovědi jeho matky, ale především nově zjištěné vedení trestního stíhání vůči němu v zemi původu. Žalovaný však některé z předkládaných dokumentů odmítl pro opožděnost (křestní list stěžovatele a rozhodnutí o mezinárodní ochraně sestry), resp. proto, že se týkají jiných osob (rozhodnutí o mezinárodní ochraně sestry, potvrzení křesťanské komunity ohledně jeho matky), příp. je vyhodnotil jako neautentické (dokumenty od Islámského revolučního tribunálu v Íránu).

[52] Žalovaný na několika místech svého rozhodnutí konstatuje, že stěžovatele shledal celkově nevěrohodným, neboť stěžovatel v rámci řízení o opakované žádosti o mezinárodní ochranu trval na podstatných částech svého azylového příběhu, přestože tento nebyl shledán žalovaným i správními soudy při následném přezkumu azylově relevantním. Jak však vyplývá z výše uvedeného, Krajský soud v Hradci Králové ani Nejvyšší správní soud neoznačily stěžovatele za „*celkově nevěrohodného*“ – vytýkaly mu pouze některé nesrovnalosti v dílčích okolnostech, z nichž stěžovatel dovozoval své obavy z pronásledování. Již v původním řízení nebylo nijak rozporováno, že stěžovatel je íránský občan, překročil hranice mezi Íránem a Tureckem a od roku 2015 žil v Turecku (stěžovatel předložil i tamní identifikační doklad). Úmrtním listem otce stěžovatele bylo prokázáno, že otec stěžovatele zemřel v roce 2013. Správní orgán ani soudy nerozporovaly, že sestře stěžovatele byla udělena mezinárodní ochrana ve Velké Británii, že bylo úmyslem stěžovatele a jeho matky odcestovat za ní, jaké byly náklady cesty do Evropy stěžovatele a jeho matky, ani to, že museli prodat dům, aby je uhradili. Rovněž nebylo nijak rozporováno, že matka stěžovatele žila v Íránu nějakou dobu sama poté, co stěžovatel i jeho sestra odcestovali do zahraničí. Existence strýce stěžovatele jako takového, ani jeho příslušnost k Íránským revolučním gardám (jinak také „*sepáh-e pásdárán*“ či „*Pásdárán*“, dále jen „revoluční gardy“) či jeho hluboké náboženské cítění rovněž nebyly v řízení o původní žádosti validně zpochybněny.

[53] K tomu lze rovněž poznamenat, že i matka stěžovatele podala opakovanou žádost o mezinárodní ochranu, žalovaný i v tomto případě zastavil řízení z důvodu nepřípustnosti žádosti. Rozsudkem krajského soudu ze dne 28. 2. 2022, č. j. 57 Az 16/2021-34, však bylo rozhodnutí žalovaného zrušeno, neboť žalovaný nepřihlédl k potvrzení Sboru Jednoty bratrské v Mladé Boleslavi ze dne 21. 12. 2020 o tom, že matka stěžovatele navštěvuje bohoslužby, aktivně se zapojuje do dění v církvi a za pomoci persky hovořící ženy se připravuje na křest. Žalovaný proti tomuto rozsudku krajského soudu nepodal kasační stížnost.

[54] Jak vyplývá z výše uvedeného, nelze v žádném případě mluvit o *en bloc* nevěrohodnosti, jak se snažil předestřít žalovaný. Jak již bylo uvedeno, úsudek o věrohodnosti žadatele je v případě řízení o udělení mezinárodní ochrany naprosto zásadní. Obecně platí, že žadatel by měl mít dostatečnou možnost vyložit svůj příběh co nejpodrobněji; měl by mít možnost osvětlit všechny důvody, které jej k podání žádosti

o mezinárodní ochranu vedly, a jsou-li v jeho výpovědích (či ve výpovědích, které poskytli jeho rodinní příslušníci) rozpory, je potřeba mu dát příležitost tyto rozpory vysvětlit. Je povinností žalovaného umožnit žadateli vysvětlit rozpory se týká jak rozporů ve výpovědích, tak i nesrovnalostí v předložených listinách, případně rozporů mezi předloženými listinami a výpověďmi žadatele. Nejvyšší správní soud v této souvislosti upozorňuje, že z relevantních ustanovení zákona č. 500/2004 Sb., správní řád, ve znění pozdějších předpisů (dále jen „správní řád"), především z jeho § 3, plyne jednoznačná povinnost správního orgánu zjistit skutečný stav věci, jakož i odstraňovat případné pochybnosti o tom, jak se konkrétní skutkové okolnosti udály (k tomu srov. např. rozsudek NSS ze dne 6. 2. 2008, č. j. 1 Azs 18/2007-55, nebo nedávné usnesení NSS ze dne 1. 11. 2022, č. j. 5 Azs 5/2022-39).

[55] Prověření předložených dokumentů a v závislosti na tom i vyhodnocení celkové věrohodnosti výpovědi žadatele o mezinárodní ochranu náleží v první řadě rozhodujícímu správní orgánu – tedy žalovanému, který svým povinnostem v posuzovaném případě nedostál. Pokud žalovaný shledal ve stěžovatelem předkládaných listinách rozpory s informacemi o zemi původu, bylo jeho povinností s tímto svým hodnocením stěžovatele konfrontovat a dát mu možnost reagovat a případně odkázat na jiné důkazní prostředky (např. odlišné informace o zemi původu). Žalovaný zástupkyni stěžovatele vytkl, že neodkázala na žádné konkrétní části zpráv o zemi původu, jež předkládala, ovšem byl to žalovaný, kdo své hodnocení a konkrétní pochybnosti o předložených důkazních prostředcích stěžovateli nesdělil, čímž mu *de facto* znemožnil na validní části informací o zemi původu odkázat. Nejvyšší správní soud připomíná, že žalovaného již opakovaně (srov. rozsudky NSS ze dne 14. 2. 2020, č. j. 5 Azs 447/2019-30, ze dne 17. 9. 2020, č. j. 1 Azs 3/2020-70, či ze dne 30. 9. 2020, č. j. 2 Azs 165/2019-57) odkázal na materiály Evropského podpůrného úřadu pro otázky azylu (*European Asylum Support Office*, EASO; od r. 2022 Agentura Evropské unie pro otázky azylu, *European Union Agency for Asylum*, EUAA), především na praktickou příručku Posuzování důkazů z března 2015. Z hlediska tzv. vnitřní věrohodnosti žadatele, která v sobě zahrnuje také konzistentnost jeho tvrzení s předloženými listinami, má příručka jako vodítko čtyřfázový test, v němž zkoumá mj. i to, zda měl žadatel příležitost objasnit vzniklé rozpory nebo nesrovnalosti (viz bod 2.2.1.2 příručky).

[56] Jak vyplývá z výše uvedeného, již samotný fakt, že žalovaný neumožnil stěžovateli, aby se vyjádřil k jeho pochybnostem ohledně předkládaných důkazních prostředků, by představoval dostatečný důvod pro zrušení rozhodnutí žalovaného. Skutečnost, že krajský soud rozhodnutí žalovaného nezrušil, tak představuje dostatečný důvod pro zrušení rozsudku krajského soudu i rozhodnutí žalovaného. Vzhledem k tomu, že krajský soud již přezkoumal pochybnosti žalovaného a s některými z nich se ztotožnil, přičemž právě proti tomuto hodnocení směřovala kasační stížnost, Nejvyšší správní soud se zabýval rovněž posouzením důvodnosti těchto pochybností.

[57] Nejvyšší správní soud upozorňuje, že § 11a odst. 1 písm. a) zákona o azylu nepožaduje, aby předkládané důkazní prostředky vznikly až po právní moci rozhodnutí v předchozím řízení, ale aby šlo o skutečnosti nebo zjištění, které nebyly zkoumány „*bez vlastního zavinění cizince*". Je tudíž nutno zkoumat subjektivní možnosti stěžovatele dané skutečnosti či důkazní prostředky předložit, případně na ně správní orgán odkázat.

[58] Sám stěžovatel potvrdil, že nebyl problém vyžádat si křestní list z tureckého kostela, kde podstoupil křest v roce 2015. Jistě by bylo vhodné, kdyby správní orgán žadatele uvádějícího, že byl pokřtěn, explicitně vyzval, aby tuto skutečnost nějakým vhodným způsobem doložil (zvlášť v situaci, kdy správní orgán má o tvrzení pochybnosti), na druhé straně je však nutno v duchu zásady „*práva náležejí bdělým*“ poukázat na to, že stěžovatel byl v řízení před Krajským soudem v Hradci Králové a před Nejvyšším správním soudem zastoupen advokátem a mohl křestní list během těchto řízení sám dodatečně doložit. V otázce předložení křestního listu tedy Nejvyšší správní soud potvrzuje závěry žalovaného a krajského soudu, že tento dokument nebyl v původním řízení předložen z důvodu opomenutí stěžovatele, nemůže tedy představovat dostatečný důvod pro přípustnost opakované žádosti o azyl dle § 11a odst. 1 písm. a) zákona o azylu.

[59] Ke stejnému závěru však nelze dospět v případě dokumentů, které si žadatel nemohl ze své iniciativy bez dalšího vyžádat. Dokumenty britských soudů se totiž týkaly třetí osoby, sestry stěžovatele, jejíž případné prodlení se zasláním dokumentů nelze přičítat stěžovateli. Stěžovatel v původním řízení sice uvedl, že jeho sestře byla udělena mezinárodní ochrana ve Velké Británii, z žádného z jeho vyjádření však nebylo možno dovodit, že by k této skutečnosti disponoval nějakými důkazními prostředky. Vzhledem k tomu, že stěžovatel nebyl adresátem těchto dokumentů, datum jejich vydání nemůže bez dalšího vést k závěru, že stěžovatel mohl tyto důkazní prostředky předložit již v původním řízení. Jedinou konkrétní informací ohledně doby, kdy byly tyto dokumenty stěžovateli doručeny, je tvrzení žadatele v pohovoru ze dne 19. 3. 2021, kde stěžovatel doslova uvedl: „*Dostal jsem v průběhu roku spoustu dokumentů z Íránu a také dokument, na základě kterého byla sestře udělena mezinárodní ochrana ze stejných důvodů.*“ Žalovaný se následně pouze dotázal, zda o informaci mezinárodní ochraně sestry stěžovatel uvedl již v původním řízení (což stěžovatel potvrdil), nijak se ale nezabýval specifikací času, kdy stěžovatel předkládané důkazní prostředky získal. Pokud tedy žalovaný rezignoval na svou povinnost zjistit okolnosti, za jakých stěžovatel dokumenty obdržel (především kdy přesně se tak stalo), vzniklou neurčitost je nutno vykládat ve prospěch stěžovatele a vzít za pravdivé stěžovatelovo tvrzení, že dokumenty z britského soudu od své sestry obdržel až „*v průběhu roku*“ před pohovorem ze dne 19. 3. 2021 a nemohl je tedy předložit v řízení o předchozí žádosti o mezinárodní ochranu. V případě těchto důkazních prostředků tedy byla naplněna podmínka § 11a odst. 1 písm. a) zákona o azylu.

[60] Co se týká naplnění podmínky § 11a odst. 1 písm. b) zákona o azylu, žalovaný konstatoval, že předložené dokumenty z britského soudu se týkají jiné osoby než stěžovatele. Stěžovatel však již v rámci správního řízení uvedl, že těmito dokumenty se snaží prokázat vliv strýce na rodinu. Nejde tedy o pouhou informaci o tom, že jeho sestře byl udělen azyl ve Velké Británii (tato informace jako taková ostatně již byla sdělena v průběhu správního řízení o první žádosti a správní orgán ani soudy ji nerozporovaly), ale o celé odůvodnění těchto dokumentů, kde je popsán nátlak strýce na sestru stěžovatele, přičemž popis vlivu strýce na rodinu je plně konzistentní s výpověďmi stěžovatele i jeho matky. Jak již Nejvyšší správní soud upozornil výše, v řízení o mezinárodní ochraně často nebývají k dispozici jednoznačné důkazy o pravdivosti žadatelova příběhu, správní orgán by tudíž měl v pochybnostech připustit i důkazní prostředky, které azylový příběh stěžovatele přímo jednoznačně neprokazují, ale nepřímo potvrzují jeho věrohodnost. Důkazní prostředek, který potvrzuje tvrzení stěžovatele o vlivu strýce (jehož dosah byl

v rámci řízení o první žádosti zpochybněn), tedy splňuje taktéž podmínku dle § 11a odst. 1 písm. b) zákona o azylu.

[61] Těžištěm rozhodnutí žalovaného, napadeného rozsudku krajského soudu i kasační stížnosti je posouzení stěžovatelem předložených kopií čtyř dokumentů, které měl vydat Islámský revoluční tribunál v Íránu (dále jen „revoluční tribunál"). Žalovaný tyto dokumenty považoval za neautentické, proto je neposoudil jako skutečnosti či zjištění, které by mohly splnit podmínky § 11a odst. 1 zákona o azylu. Krajský soud shledal zásadními dvě nesrovnalosti, na jejichž základě se s tímto posouzením žalovaného ztotožnil: adresa v Šírázu a trestný čin „*nepřátelství proti bohu*".

[62] K otázce adresy krajský soud v bodě 110 uvádí, že v žalobě „*nenachází žádnou argumentaci či vysvětlení*", pročež se přiklání k závěrům žalovaného, že adresa na dokumentech od revolučního tribunálu neodpovídá poslední známé adrese stěžovatele v Íránu. Na str. 21 žaloby však stěžovatel vysvětlil, že adresa uvedená na dokumentech od revolučního tribunálu je adresa domu, kde dříve bydlel. Jelikož nenahlásil žádnou jinou adresu, není překvapivé, že mu úřady doručují písemnosti zrovna na toto místo. Tomu odpovídá rovněž výpověď stěžovatele při pohovoru dne 19. 3. 2021, kdy na dotaz, od kterého soudu byly dokumenty zaslány, stěžovatel odpověděl, že tomu nevěnoval pozornost, ale musí to být soud v Šírázu. Na jiném místě téhož protokolu stěžovatel taktéž zmínil, že volal známému do Šírázu. Rovněž v pohovoru dne 14. 2. 2019 (v průběhu správního řízení o předchozí žádosti stěžovatele) stěžovatel sdělil, že k jeho zatčení došlo ve městě Šíráz (dokonce dvakrát) a že strýc jej napadl a vyhrožoval mu v automobilu v Šírázu; taktéž uvedl, že strýc bydlel v Teheránu, zatímco stěžovatel v Šírázu. Stěžovatel, ani jeho matka, v žádném z pohovorů či poskytnutí údajů neuvedli, že by rodinný dům, který prodali, byl v Teheránu. Žalovaný v průběhu žádného ze správních řízení nezjišťoval, v jakém městě se prodaný dům nacházel, pouze se upnul k ničím nepodložené domněnce, že dům se nacházel v Teheránu. Když pak z výpovědi stěžovatele a předložených důkazních prostředků vyplynulo, kde se dům skutečně nacházel (v Šírázu), žalovaný tuto okolnost mylně považoval za nesrovnalost, již přičetl k tíži stěžovatele.

[63] Jak vyplývá z výše uvedeného, šlo sice o rozpor, ovšem pouze s neodůvodněnou domněnkou žalovaného, nikoli s tvrzeními žadatele (či jeho matky). Vzhledem k tomu, že výše uvedené jednoznačně plyne ze spisu, Nejvyšší správní soud nepovažoval za nutné nařizovat jednání a provádět důkaz kopií diplomu z hudební školy, kterou stěžovatel přeložil ke kasační stížnosti.

[64] Nejvyšší správní soud dává stěžovateli za pravdu rovněž v tom, že krajský soud mohl toto nedorozumění způsobené mylnou domněnkou žalovaného (a opomenutím krajského soudu přihlédnout k vysvětlení obsaženému v žalobě) jednoduše napravit tím, že by se na ústním jednání stěžovatele zeptal, kde se dům ve skutečnosti nacházel, a dal mu příležitost případné nesrovnalosti vysvětlit. To se však nestalo, přestože stěžovatel byl jednání osobně přítomen (a přestože i krajský soud uznal, že velká část údajných nesrovnalostí byla či mohla být způsobena chybným tlumočením).

[65] S prodaným domem souvisí i jiná z údajných nesrovnalostí, a sice existence otevřené schránky, v níž měly být dva z dokumentů od revolučního tribunálu nalezeny. Rovněž v této věci se krajský soud ztotožnil se žalovaným, byť podle něj nešlo o rozhodnou okolnost, která vedla k zamítnutí žaloby. Nejvyšší správní soud v této souvislosti

upozorňuje, že ze žádné ze shromážděných informací o zemi původu nevyplývá, že by poštovní schránky musely být nutně zamčené. Nelze taktéž bez dalšího vyloučit, že v prodaném domě dosud nemusí nikdo bydlet. Možnost najít dokumenty ve schránce domu, který byl dva roky před tím prodán, nelze paušálně vyloučit.

[66] Žalovaný i krajský soud v souvislosti s doručováním dokumentů odkazují rovněž na Dánskou zprávu, podle níž se předvolání nevhazují do schránky, ani neukládají na policii. K tomu Nejvyšší správní soud upozorňuje, že Dánská zpráva sice uvádí, že předvolání se obecně doručuje prostřednictvím soudního zřízence a v případě nepřítomnosti vyvěšuje na dveře, ovšem zároveň upozorňuje: „*Revoluční soud se nemusí nutně řídit zákonnými postupy pro předvolání a nemusí tyto postupy nutně dodržovat.*“ Tuto skutečnost nelze přehlédnout, stejně tak jako nelze přehlédnout, že odstavec o doručování předvolání je uvozen slovem „*obecně*“ – připouští tedy nepopsané výjimky. Rozdíl mezi vyvěšením na dveře a vložením do schránky představuje dle Nejvyššího správního soudu tak nepodstatný detail, že ani nelze hovořit o rozporu s touto zprávou o zemi původu. Vzhledem k obecnosti a neurčitosti Dánské zprávy Nejvyšší správní soud za použití prosté logiky a srovnání s českým právním řádem (např. § 49 odst. 4 zákona č. 99/1963 Sb., občanský soudní řád) dospěl k závěru, že postup, kdy doručující orgán vloží písemnost adresovanou nepřítomné osobě do domovní schránky, je za zcela očekávaný a logický.

[67] Stejně tak nelze bez dalšího vyloučit možnost, že by se revoluční tribunál k doručování pokusil použít i policii, pokud dosavadní způsob doručování opakovaně selhává. U mobilního zatýkacího rozkazu je pak jeho získání na policejní stanici více než pravděpodobné již vzhledem k textu v úvodu „*Všem policejním jednotkám Velkého Teheránu a dalších provincií*“ – z této formulace je zřejmé, že jde o dokument adresovaný především policejním složkám, nelze se tedy pozastavovat nad skutečností, že jej bylo možno získat (pravděpodobně za použití úplatku) právě na policejní stanici. Tento závěr by bylo možné podpořit rovněž zprávou australské vlády – *Department of Foreign Affairs and Trade*, jíž stěžovatel předložil ve správním řízení za účelem prokázání svého pronásledování z náboženských důvodů. Tato zpráva zmiňuje, že občané si mohou vyžádat soudní dokumenty, které se jich týkají, za poplatek na policejní stanici (která disponuje velkým množstvím záznamů). Adresa uvedená na dokumentech, stejně jako okolnosti jejich získání v tomto domě a na policejní stanici, tedy nepředstavují pochybnosti, které by prokazovaly, že dokumenty od revolučního tribunálu nejsou autentické.

[68] Druhou závažnou nesrovnalostí odůvodňující zamítnutí žaloby je dle krajského soudu skutečnost, že dokumenty od revolučního tribunálu obsahují označení trestného činu „*nepřátelství proti bohu*“. Žalovaný i krajský soud zde dospěli k názoru, že stěžovateli jakožto „*prostému*“ konvertitovi trestní stíhání za tento konkrétní trestný čin hrozit nemůže, dokumenty tudíž nemohou být autentické. Žalovaný tento závěr dovodil především z Nizozemské zprávy, která explicitně uvádí několik případů konkrétních trestných činů, za něž mohou být konvertité v Íránu odsouzeni:

- „*Úřady trestají tyto přestupky na základě článku 498 íránského trestního zákoníku (jako zakládání nebo vedení ilegální organizace).*“
- „*Dále úřady zatkly ve městě Rašt v provincii Gílán mezi 29. lednem 2019 a 23. únorem 2019 pastora a osm konvertitů letničního hnutí Church of Iran. Revoluční soud je na základě článků 500 a 610 íránského trestního zákoníku 13. října odsoudil k trestu odnětí svobody na dobu pěti let.*“

pokračování

- „*Dále byli v říjnu a listopadu 2020 dva konvertité potrestání osmdesáti ranami bičem za konzumaci (alkoholického) mešního vína. Konzumace alkoholu se trestá na základě článku 265 íránského trestního zákoníku, výjimku představuje konzumace alkoholu uznávanými křesťany, kteří mohou alkohol konzumovat v uzavřených kruzích.*“
- „*S ohledem na článek 167 íránské Ústavy mohou soudci apostázi na základě vlastní interpretace posoudit jako trestný čin hudúd (kategorie závažných trestných činů v šaríe s pevně stanovenými tresty), a to na základě v šaríe vynesených nábožensko-právních stanovisek, tzv. fatev. Konvertitu tak mohou odsoudit k trestu smrti.*“
- „*Osoby obviněné z apostáze nebo rouhání mohou být odsouzeny k trestu smrti také na základě ‚korupce na zemi‘ (článek 286 íránského trestního zákoníku).*“
- „*Konvertité, kteří neevangelizovali, ale působí jiným způsobem aktivně na poli nových církví, se vystavují riziku trestního stíhání na základě článku 499 íránského trestního zákoníku.*“
- „*Urážka náboženského cítění může být na základě článku 513 íránského trestního zákoníku trestána odnětím svobody až na dobu pěti let, nebo trestem smrti.*“
- „*Z poznámek k článku 263 íránského trestního zákoníku se urážka náboženského cítění netrestá odnětím svobody nebo trestem smrti, ale minimálně 31 a maximálně 74 ranami bičem jako urážka ze zlosti pod vlivem (opilectví), nebo z nedorozumění.*“

[69] Ze skutečnosti, že Nizozemská zpráva explicitně neuvádí, že by některý konvertita byl odsouzen za „*nepřátelství proti bohu*“, žalovaný dovodil, že není možné, aby stěžovatel byl stíhán v souvislosti se svou konverzí právě za tento trestný čin. Nizozemská zpráva přitom neobsahuje názvy některých trestných činů označených pouze číslem článku íránského trestního zákoníku (který není součástí správního spisu) a u některých konkrétně popsaných případů odsouzení není druh trestného činu specifikován vůbec (např.: „*V červenci 2020 odsoudil soud v Teheránu pastora letničního hnutí k deseti letům odnětí svobody a dvouletému zákazu vycestování.*“ „*V srpnu 2019 nevládní nezisková organizace Hengaw uvedla, že revoluční soud odsoudil kurdského prodejce knih z města Búkán v provincii Západní Ázerbájdžán za prodej biblí k odnětí svobody na šest měsíců a jeden den.*“). Ani z přeložené části Nizozemské zprávy obsažené ve spisu tak nelze dovodit, že by některý z odkazovaných případů nezahrnoval trestný čin „*nepřátelství proti bohu*“.

[70] I kdyby se žádný případ zmiňovaný Nizozemskou zprávou netýkal konkrétně trestného činu „*nepřátelství proti bohu*“ (což není zřejmé), bylo by možné z této skutečnosti dovozovat nějaké závěry pouze v situaci, kdy by Nizozemská zpráva prokazatelně zahrnovala všechny případy stíhání konvertitů, k nimž v Íránu v posuzovaném období došlo. Dánská zpráva přitom konstatuje, že neexistuje žádný veřejný přístup do elektronické databáze soudních případů, nelze se tedy domnívat, že by autoři Nizozemské zprávy měli k dispozici vyčerpávající informace o všech rozsudcích íránských soudů. O tom svědčí rovněž zdroje Nizozemské zprávy, kterými jsou jen zprávy nevládních neziskových organizací a dílčí svědectví o konkrétních případech odsouzených konvertitů. Ostatně sama zpráva výslovně uvádí: „*Tento přehled však není v žádném směru vyčerpávající.*“ Zároveň je nutno upozornit, že Nizozemská zpráva nedisponuje žádnými údaji o tom, na základě jakých obvinění byly dané osoby stíhány (zda nebyla skutková podstata v průběhu řízení překvalifikována, zda se pod tíhou stíhání ze závažnějšího trestného činu obvinění nepřiznali k trestnému činu méně závažnému apod.).

[71] Krajský soud podporuje závěr o nemožnosti stíhání konvertitů za trestný čin „*nepřátelství proti bohu*“ odkazem na rozsudek britského *Upper Tribunal* ze dne 20. 2. 2020, UKUT 0046. Ani tento rozsudek však neobsahuje vyčerpávající výčet všech možných skutkových podstat, na základě kterých bývají v Íránu konvertité stíháni (zmiňuje se pouze o trestném činu apostáze, článku 498 a článku 513 íránského trestního zákoníku, neobsahuje ale žádné informace o článcích 263, 265, 286, 499, 500 a 610, které uvádí Nizozemská zpráva). Hovoří naopak o dalších osobách, které byly odsouzeny za trestný čin apostáze k trestu smrti po roce 1990, přestože Nizozemská zpráva tyto informace neobsahovala. Rozsudek *Upper Tribunal* tedy nejenže sám neuvádí vyčerpávající výčet možných trestných činů, pro které mohou být konvertité v Íránu stíháni, ale zároveň prokazuje, že Nizozemská zpráva neobsahuje všechny informace o trestech smrti pro íránské konvertity. Na základě Nizozemské zprávy tedy nelze stíhání konvertity za trestný čin „*nepřátelství proti bohu*“ vůbec vyloučit.

[72] Nejvyšší správní soud dále připomíná, že zpráva o zemi původu z 1. 4. 2021, jejímž autorem je sám žalovaný, uvádí: „*Trest smrti byl ukládán pro neurčitě formulované trestné činy, například za ‚urážku proroka‘, ‚nenávist vůči bohu‘ a ‚šíření zkaženosti na zemi‘.*“ I přes nepřesný překlad je zřejmé, že „*nenávist vůči bohu*“ a „*nepřátelství proti bohu*“ představují tentýž trestný čin, sám žalovaný uznává, že za tento trestný čin jsou ukládány rozsudky smrti. Zároveň lze upozornit, že trestný čin „*šíření zkaženosti na zemi*“, v angličtině „*spreading corruption on Earth*“ bývá do češtiny často překládán též jako „*korupce na zemi*“ (přestože slovo „*korupce*“ bývá v českém jazyce obvykle spojeno spíše s úplatkářstvím). Z Nizozemské zprávy přitom jednoznačně vyplývá, že konvertité bývají někdy odsouzeni právě za tento trestný čin. Dokonce i žalovaný připouští, že tyto trestné činy jsou neurčitě formulované, nelze tedy posoudit, jaké konkrétní jednání mohou íránské autority pod tyto skutkové podstaty podřadit, či se o to alespoň pokusit v rámci trestního stíhání.

[73] Žalovanému i krajskému soudu lze dát za pravdu v tom, že ze zpráv o zemi původu není zřejmé, že by byl někdo odsouzen k trestu smrti či dlouhému trestu odnětí svobody za „*prostou*“ konverzi (ať již formálně podřazenou pod libovolnou skutkovou podstatu). K tomu je však nutno upozornit na argumentaci stěžovatele obsaženou v žalobě, k níž se krajský soud nijak nevyjádřil – žalovaný posuzuje situaci v Íránu optikou demokratického právního státu, aniž by přihlédl ke své vlastní zprávě o zemi původu, z níž je zřejmé, že Írán je od roku 1979 teokracie, kde je skutečná moc v rukou náboženských vůdců a kde je běžné fyzické i psychické mučení. Vliv má přitom podle Dánské zprávy větší moc než peníze. Ze stěžovatelova azylového příběhu vyplývá, že jeho strýc je významnou postavou revolučních gard, nelze tedy vyloučit ani vliv této osoby na průběh případného trestního řízení. Krajský soud však k těmto okolnostem vůbec nepřihlédl a bez dalšího vycházel z obecných a neúplných zpráv, z nichž neodůvodněně dospěl k paušálnímu závěru, že stěžovateli trestní stíhání za „*nepřátelství proti bohu*“ nemůže hrozit.

[74] Zároveň je nutno připomenout, že v právní větě rozsudku ze dne 13. 8. 2008, č. j. 2 Azs 45/2008-67, č. 1713/2008 Sb. NSS, Nejvyšší správní soud dospěl k následujícímu závěru: „*Za předpokladu, že původci pronásledování žadateli o mezinárodní ochranu jeho politické přesvědčení připisují, není pro účely posouzení spojitosti mezi pronásledováním a azylově relevantními důvody ve smyslu § 12 písm. b) [zákona o azylu], vykládaného v souladu s čl. 10 odst. 2 směrnice 2004/83/ES, rozhodné, zda žadatel politické názory, pro které je pronásledován nebo pro které mu pronásledování hrozí, skutečně zastává.*“ Tento právní názor

následně Nejvyšší správní soud v již zmíněném rozsudku ze dne 30. 9. 2008, č. j. 5 Azs 66/2008-70, č. 1749/2009 Sb. NSS, zobecnil i na riziko pronásledování z důvodů náboženských: „*Tento závěr se samozřejmě vztahuje na všechny důvody pronásledování uvedené v § 12 písm. b) zákona o azylu, tedy i na pronásledování z důvodu náboženství či příslušnosti k určité sociální skupině.*“ Obdobně praktická příručka úřadu EUAA *Interviewing applicants with Religion-based Asylum Claims* z listopadu 2022 upozorňuje, že je třeba vzít v úvahu nejen prohlášení žadatele, ale i hledisko jeho pronásledovatele.

[75] Z uvedeného vyplývá, že není rozhodné, jestli stěžovatel je „*prostým*“ konvertitou, či dokonce v současnosti již ateistou (což by na jeho „*odpadlictví od islámu*“ nic nezměnilo), ale to, jaké postoje a skutky mu orgány v zemi původu (a případně i vlivní rodinní příslušníci, proti nimž se nelze v zemi původu efektivně bránit) přisuzují. Nelze přitom odhlédnout rovněž od skutečnosti, že stěžovatel náboženská setkání hudebně doprovázel, je tedy otázkou, zda tato činnost nemůže být revolučním tribunálem kvalifikována jako evangelizace (což stěžovatel v rámci svých pohovorů opakovaně zmiňoval).

[76] S otázkou, co vlastně íránské orgány stěžovateli mohou přičítat, se pojí rovněž okolnost, že předvolání k soudu byla vydána až několik let poté, co stěžovatel zemi původu opustil. Pokud v posledních letech došlo k zatčení některých stěžovatelových souvěrců (což nelze na základě informací o zemi původu nijak vyloučit), je možné, že některá z těchto osob stěžovatele uvedla do souvislosti s činností, která mohla překračovat kvalifikaci „*prosté*“ konverze. Z protokolu ze dne 14. 2. 2019 navíc nevyplývá, že by stěžovatel tvrdil, že se státní orgány dozvěděly o jeho konverzi již roce 2012, kdy byl na 16 dní zadržen. Stěžovatel uvedl pouze to, že jej osoby, které jej zadržely, nařkly z konverze a tvorby hudebních skupin na podporu satanistů, následně ale nebyl z ničeho obviněn. Jeho předchozí problémy v zemi původu pak pramenily primárně z toho, že se o jeho konverzi dozvěděl strýc, nikoli z toho, že by jej stíhaly státní orgány. Stěžovatel netvrdil, že by byli všichni jeho souvěrci stále zadržováni, z jeho výpovědí naopak vyplývá, že někteří souvěrci následně v setkávání pokračovali. Nelze tedy vyloučit, že v nedávné době došlo k jejich zatčení. Ani časový odstup od událostí v zemi původu tedy nepředstavuje žádnou zásadní pochybnost, která by svědčila o nemožnosti stíhání stěžovatele za „*nepřátelství proti bohu*“ v roce 2020.

[77] Významný rozpor nespočívá ani ve skutečnosti, že stěžovatel již v původním správním řízení vypověděl, že je proti němu vedeno trestní stíhání a byl obviněn. Podle protokolu ze dne 14. 2. 2019 šlo o domněnku vyplývající z toho, že po odjezdu do Turecka byla u stěžovatele provedena domovní prohlídka (již potvrdila rovněž stěžovatelova matka). Žalovaný ani krajský soud přitom nepopsali, jak dospěli k závěru, že dříve provedená domovní prohlídka či dřívější trestní stíhání znemožňuje následné trestní stíhání za jiný trestný čin, případně za týž trestný čin, pokud se v mezidobí objevily nové důkazy. Ani závěr krajského soudu, že o nemožnosti nového trestního stíhání svědčí trestní stíhání předchozí, tak neobstojí.

[78] Vzhledem k tomu, že pochybnosti žalovaného a krajského soudu neshledal Nejvyšší správní soud validními, dospěl k závěru, že (i přes nedoložení originálů předmětných písemností) nelze *prima facie* vyloučit, že v zemi původu skutečně probíhá trestní stíhání, o němž se stěžovatel dozvěděl v prosinci 2020. I v případě dokumentů od revolučního tribunálu tedy byly naplněny důvody podle § 11a odst. 1 písm. a) i b) zákona o azylu.

[79] Jak vyplývá z výše uvedeného, nebyly dány důvody pro zastavení řízení podle § 25 písm. i) zákona o azylu, žalovaný je tudíž povinen o stěžovatelově žádosti o mezinárodní ochranu ze dne 7. 1. 2021 rozhodnout podle § 11a odst. 2 zákona o azylu, tj. rozhodnout o udělení, nebo neudělení, není-li odůvodněn jiný postup.

[80] V dalším řízení o opakované žádosti je žalovaný povinen porovnat azylový příběh stěžovatele s aktuálními zprávami o zemi původu, neboť nebylo zjištěno, že by byl stěžovatel *en bloc* nevěrohodný. Přestože křestní list mohl být předložen již v řízení o původní žádosti o mezinárodní ochranu, nic nebrání jeho použití jako důkazního prostředku v řízení o opakované žádosti, odůvodněné (jinými) novými skutečnostmi a zjištěními. Žalovaný je povinen shromáždit dostatek zpráv o zemi původu, z nichž vyplyne rovněž případná změna přístupu státních orgánů k náboženským menšinám, především konvertitům, v posledních letech, na niž opakovaně odkazoval stěžovatel a k níž jeho zástupkyně přeložila části některých zpráv o zemi původu v průběhu řízení před krajským soudem.

[81] V této souvislosti Nejvyšší správní soud upozorňuje, že bylo povinností žalovaného vyhledávat informace o zemi původu nejen k podpoře své argumentace, ale k co nejpřesnějšímu zjištění skutkového stavu (srov. § 3 správního řádu). Podle právní věty rozsudku Nejvyššího správního soudu ze dne 4. 2. 2009, č. j. 1 Azs 105/2008-81, č. 1825/2009 Sb. NSS *„[i]nformace o zemi původu použité ve věci mezinárodní ochrany musí být v maximální možné míře (1) relevantní, (2) důvěryhodné a vyvážené, (3) aktuální a ověřené z různých zdrojů, a (4) transparentní a dohledatelné.*“ Podle Praktické příručky úřadu EASO o využívání informací o zemích původu azylovými rozhodci z prosince 2020 pak mají být informace o zemi původu neutrální, spolehlivé, vyvážené, aktuální, objektivní, přesné, transparentní, dohledatelné a relevantní. Pokud je daná informace zjištěna pouze z jediného zdroje, měl by být posouzen kontext tohoto zdroje (zda má tento konkrétní zdroj specifické předpoklady pro získávání informací) a zároveň vysvětleno, proč nebylo možno nalézt žádný jiný zdroj, který by danou informaci potvrdil. Přesnost a aktuálnost informací z různých zdrojů o zemi původu žadatele též akcentuje § 23c zákona o azylu.

[82] Ve spisovém materiálu jsou však obsaženy toliko tři zprávy o zemi původu: obecná zpráva samotného žalovaného nazvaná Bezpečnostní a politická situace v zemi z dubna 2021 (obsah, 3 strany vlastního textu, zdroje), část Informace Ministerstva zahraničních věcí Nizozemska z 1. února 2021 (obsah a přibližně 11 stran vlastního textu z celkových 141) a část Společné zprávy Dánské imigrační služby a Dánské rady pro uprchlíky z února 2018 (5 stran vlastního textu z celkových 23). Přeložené části zpráv o zemi původu pak představují právě ty, z nichž se žalovaný snaží dovodit stěžovatelovu nevěrohodnost (resp. nevěrohodnost stěžovatelem předložených důkazních prostředků). Není ani vysvětleno, proč dané informace nebyly ověřeny z více zdrojů (když i stěžovatel prostřednictvím své zástupkyně odkazoval na velké množství informací o zemi původu, nelze tedy předpokládat, že by byly vzácné a nebylo možné je jednoduše vyhledat). Jak vyplývá z výše uvedeného, žalovaný nedodržel požadavky objektivnosti, vyváženosti a ověření informací z různých zdrojů.

[83] Při dohledávání konkrétních zpráv o zemi původu použitých žalovaným pak Nejvyšší správní soud zjistil, že v nepřeložené části Dánské zprávy[1] je uvedeno, že existuje

[1] Dostupná z: https://www.refworld.org/publisher,DIS,,IRN,5ab8e8f04,0.html

databáze trestních záznamů a odsouzení (bod 24) a že policie a soudy jsou propojeny prostřednictvím intranetu (bod 27) – tedy informace nepřímo potvrzující tvrzení stěžovatele, že na policii lze získat informace o předvoláních. V nepřeložené části Nizozemské zprávy[2] se pak uvádí mimo jiné to, že úřady někdy ignorují vyšetřování vražd ze cti (případně je označí za nehody, bod 3.1.7), že v případě revolučních soudů nelze očekávat spravedlivý proces (bod 3.3.3.1), a dokonce i to, že předvolání k soudu bývají doručována prostřednictvím policie (bod 3.3.4.2). Vzhledem k tomu, že i bez těchto informací byly jednoznačně dány důvody ke zrušení rozsudku krajského soudu i rozhodnutí žalovaného, Nejvyšší správní soud z důvodu hospodárnosti nepřistoupil k doplnění překladu a provedení dokazování, k němuž by muselo v souladu s § 77 odst. 1 s. ř. s. dojít na ústním jednání. Žalovaný by však v rámci správního řízení měl obstarat dostatek zpráv o zemi původu, jež budou splňovat judikaturou požadované náležitosti.

[84] Nad rámec nutného odůvodnění Nejvyšší správní soud poznamenává, že ani v řízení o opakované žádosti o mezinárodní ochranu se stěžovatel nijak neodchýlil od jednotící linie svého azylového příběhu a konzistentně namítal, že předchozí nesrovnalosti v datech byly způsobeny chybami v převodu mezi perským a gregoriánským kalendářem. Nejvyšší správní soud proto ze správního spisu (protokolu o výslechu ze dne 26. 1. 2019, poskytnutí údajů ze dne 1. 2. 2019 a především protokolu o pohovoru ze dne 14. 2. 2019) ověřil, jakým způsobem byl stěžovatel na data dotazován. Z protokolu ze dne 14. 2. 2019 vyplývá, že stěžovatel již během pohovoru skutečně přišel na to, že chybně přepočítává mezi perským a gregoriánským kalendářem a upřesnil, že jeho otec zemřel v roce 2013 a zadržen byl v zimě 1391 perského kalendáře (což odpovídá zimě 2012/2013 kalendáře gregoriánského). Je přinejmenším překvapivé, že se žalovaný následně nedotázal na ostatní sdělená data (zda a která z nich byla taktéž zatížena obdobnou chybou), ani nenechal stěžovatele opětovně uvést data v perské variantě, aby bylo zajištěno, že nevzniknou nesrovnalosti způsobené pouhým chybným přepočtem. Jelikož šlo o data týkající se života stěžovatele v zemi původu, kde je používán odlišný kalendář, případný nesprávný přepočet (který prováděl z hlavy ve stresující situaci pohovoru) mu skutečně nelze klást k tíži, obzvlášť s přihlédnutím k tomu, že se žalovaný nijak nepokusil mu umožnit, aby uvedl nesrovnalosti na pravou míru.

V. Závěr a náklady řízení

[85] Ve světle všech shora uvedených skutečností Nejvyšší správní soud uzavírá, že shledal kasační stížnost důvodnou, a proto v souladu s § 110 odst. 1 s. ř. s. zrušil napadený rozsudek krajského soudu (výrok I. tohoto rozsudku).

[86] Zruší-li Nejvyšší správní soud rozhodnutí krajského soudu, a pokud již v řízení před krajským soudem byly pro takový postup důvody, současně se zrušením rozhodnutí krajského soudu může sám podle povahy věci rozhodnout o zrušení rozhodnutí správního orgánu [§ 110 odst. 2 písm. a) s. ř. s.]. V dané věci by krajský soud v souladu s vysloveným závazným právním názorem neměl jinou možnost, vzhledem ke zjištěným vadám, než rozhodnutí žalovaného zrušit. Nejvyšší správní soud proto v souladu s § 110 odst. 2 písm. a) ve spojení s § 78 odst. 1 a 4 s. ř. s. rozhodl tak, že sám rozhodnutí žalovaného

[2] Dostupná z: https://www.rijksoverheid.nl/documenten/ambtsberichten/2021/02/22/algemeen-ambtsbericht-iran-februari-2021

zrušil (výrok II. tohoto rozsudku) a věc mu vrátil k dalšímu řízení, ve kterém je vázán vysloveným právním názorem zdejšího soudu [§ 110 odst. 2 písm. a) ve spojení s § 78 odst. 5 s. ř. s.], který lze shrnout následovně.

[87] Žalovaný je povinen rozhodnout o opakované žádosti o mezinárodní ochranu podle § 11a odst. 2 zákona o azylu, přičemž je nutno přihlédnout ke všem předloženým důkazním prostředkům a zároveň porovnat azylový příběh stěžovatele s vyváženými zprávami o zemi původu z různých zdrojů a neopomenout přitom možný vývoj situace náboženských konvertitů v Íránu během posledních několika let.

[88] V případě, že Nejvyšší správní soud zruší rozsudek krajského soudu a současně zruší i rozhodnutí žalovaného správního orgánu podle § 110 odst. 2 s. ř. s., je povinen rozhodnout kromě nákladů řízení o kasační stížnosti i o nákladech řízení, které předcházelo zrušenému rozhodnutí krajského soudu (viz ustanovení § 110 odst. 3 věty druhé s. ř. s.). Náklady řízení tvoří v tomto případě jeden celek a Nejvyšší správní soud tak rozhodl o jejich náhradě výrokem vycházejícím z § 60 odst. 1 ve spojení s § 120 s. ř. s.

[89] Neúspěšný žalovaný nemá právo na náhradu nákladů řízení. Stěžovatel byl na základě rozsudku Nejvyššího správního soudu ve věci úspěšný. Z obsahu soudního spisu je zřejmé, že mu vznikly náklady na zastoupení advokátem. Pro určení výše nákladů spojených se zastoupením advokátem se použije v souladu s § 35 odst. 2 s. ř. s. vyhláška č. 177/1996 Sb., o odměnách advokátů a náhradách advokátů za poskytování právních služeb (advokátní tarif), ve znění pozdějších předpisů. Zástupce stěžovatele učinil ve věci jeden úkon právní služby, kterým je převzetí a příprava zastoupení [§ 11 odst. 1 písm. a) advokátního tarifu], za nějž náleží mimosmluvní odměna ve výši 3 100 Kč [§ 9 odst. 4 písm. d), ve spojení s § 7 bodem 5. advokátního tarifu], a 300 Kč jako paušální náhrada hotových výdajů (§ 13 odst. 4 advokátního tarifu). Jelikož je zmocněný advokát plátcem daně z přidané hodnoty, zvyšuje se jeho odměna a náhrada hotových výdajů o tuto daň. Celkem je tedy žalovaný povinen zaplatit stěžovateli částku 4 114 Kč, a to k rukám jeho zástupce Mgr. Vratislava Polky, advokáta se sídlem Vinohradská 1233/22, Praha 2, do 30 dnů od právní moci tohoto rozsudku.

P o u č e n í :
Proti tomuto rozsudku **n e j s o u** opravné prostředky přípustné (§ 53 odst. 3, § 120 s. ř. s.).

V Brně dne 10. února 2023

JUDr. Viktor Kučera
předseda senátu